

Petit diccionari de ciència

Presentació

El *Meu Primer Diccionari de Ciència* és un llibre molt **especial**. És especial perquè l'han **escrit nens i nenes** de cinc, sis, set i vuit anys que pensen com tu i que tenen la teva mateixa edat. També és especial perquè l'han escrit **per a tu**. I finalment és un llibre especial perquè no és un conte, sinó un **diccionari**. I un diccionari per a tu fet amb el que saben els nens i nenes de la teva edat és molt rar: és un llibre **diferent, original i nou**, que crec que t'**agradarà molt!**

Però, què és un diccionari?

Un diccionari, segons els mateixos nens i nenes, és un llibre que explica què volen dir algunes paraules, però també és un llibre que et diu com s'escriuen aquestes paraules i com es fan servir.

Un diccionari, a més, és un llibre que no cal que llegeixis en un sol dia, sinó que el pots consultar a poc a poc i llegir més d'un cop, perquè segur que cada vegada que ho facis hi trobaràs idees i informacions noves. I pensa que el pots començar a llegir per qualsevol pàgina, fins i tot per l'última!

Quan els nens i nenes feien aquest diccionari, deixaven anar tota la imaginació per intentar explicar-te què significava una paraula. I ho feien dient què volia dir i també com i quan l'usaven i, fins i tot, dibuixant-la.

I què hi trobaràs?

En aquest diccionari, doncs, hi trobaràs **paraules, definicions**, és a dir explicacions, i **dibuixos**.

Però quantes i quines paraules?

El diccionari et parla de 90 paraules i de 128 significats diferents, perquè hi ha paraules que volen dir més d'una cosa. Les paraules d'aquest primer diccionari de ciència són mots molt bàsics que usen els experts en diferents disciplines científiques (com ara les matemàtiques, la medicina, la física, la química, la biologia, el dret, etc.) amb un significat específic. Els nens i nenes com tu heu sentit i heu utilitzat alguna d'aquestes paraules (*aigua, cervell, espai, drets humans, experiment, energia, gel, número, ordinador, zero*, etc.) i segur que tu en saps moltes coses d'aquestes paraules, però potser en voldries saber més. Doncs aquest diccionari te les explicarà de manera fàcil i entenedora. Però no pensis que les definicions d'aquests mots els ha elaborat un sol nen o una sola nena, sinó que s'han construït a partir de tot el que saben 500 nens i nenes, perquè entre tots sí que sabeu tot el que s'hi diu en aquest diccionari!

Com el vam fer?

Han treballat en aquest projecte nens i nenes de primer i segon de Primària de les escoles Annexa Joan-Puigbert de Girona i Sant Nicolau de Sabadell. Durant tres cursos escolars (2009-2012), aquests infants s'han convertit en petits-grans lexicògrafs (que són les persones que fan els diccionaris) i han elaborat fitxes en les quals explicaven el significat que tenien les paraules i també en feien un dibuix. Tot aquest material s'ha posat dins d'un ordinador i diferents experts l'han estudiat (són experts en llengua, en didàctica o en ciència). De manera que aquests experts han elaborat les definicions amb el coneixement acumulatiu dels nens i nenes. Així, han seleccionat només la informació que és certa des del punt de vista científic, i a partir d'aquesta selecció d'informació n'han construït una única definició que és la que trobaràs en aquest diccionari. Un secret: mai hi han afegit cap informació que no hagin aportat els escolars!

Els experts han construït les definicions amb una llengua planera i han utilitzat paraules que eren a les definicions dels nens i nenes. Han seguit un model de definició que s'anomena oracional, han inclòs el lector en l'enunciat i han procurat contextualitzar els significats de les paraules. La

selecció del contingut s'ha fet sempre sobre la base dels usos més generals, i mai dels possibles. Per això hi ha paraules que, tot i que podrien tenir altres significats, només inclouen aquells que els nens i les nenes han remarcat. Finalment, per a cada definició, s'ha triat un dibuix dels que havien fet els nens i les nenes. Aquest dibuix vol complementar l'explicació de la paraula.

En conjunt, creiem que et proposem un diccionari original: original perquè s'adequa a les necessitats d'ús dels infants en aquestes edats tan primerenques, original perquè està fet amb el coneixement i amb els mots de nens i nenes de 5 a 8 anys, i original també perquè els destinataris sou nens i nenes que tot just comenceu a llegir i a escriure.

Un diccionari és una obra d'un equip de persones!

Com que un diccionari mai està fet per una sola persona, cal agrair a tothom que hi ha participat la seva col·laboració.

En primer lloc, un agraïment molt gran als veritables artífexs de l'obra: els nens i les nenes de les escoles Annexa-Joan Puigbert (Girona) i Sant Nicolau (Sabadell) de primer (cursos 2009-2010 i 2010-2011) i segon de primària (cursos 2009-2010, 2010-2011 i 2011-2012), i als mestres que han acompanyat la seva feina durant aquest recorregut: Maite Agustí, Joel Aranda, Judith Baró, Francesc Brugué, Salut Camps, Montse Escalera, Núria Llobet, Susanna Mestres, Inés Morera de la Vall, Míriam Muñoz (coord.), Núria Ribot, Francesc Solé, Montse Valentí, Isabel Vela, Magda Urgelés (coord.). I a Carina Colomé que ha cregut en el projecte des del principi.

També estem molt agraïts a:

Milena Lütz, per l'interès que ha posat en les tasques de selecció i escaneig de tots els dibuixos dels nens i nenes.

M. Amor Montané, tutora de les estudiants Mariona Anglís, Laura Anaya, Noemí Castillo i Aura Jiménez, que van realitzar el seu treball de final de llicenciatura en el marc d'aquest projecte.

Alba Coll i Elisabet Llopart, que han participat amb entusiasme en l'equip de redacció de les definicions.

Sílvia Grisó, que ha participat, amb el seu ull crític i la seva activa actitud, en l'automatització, la redacció i la correcció lingüística de les definicions.

Jordi Martí i Antoni Valero-Cabré, que s'han mirat la informació com a científics i han fet aportacions molt valuoses per assegurar la qualitat del diccionari.

Ona Domènech, que ha estat al costat del projecte en tot moment, ha participat en la correcció del diccionari i ens ha assessorat amb el seu sempre savi criteri.

En últim lloc, tot i que en el fons hauria de ser el primer, perquè ella em va donar la idea i les forces per tirar-la endavant, li agraeixo a la meua filla Martina la seva curiositat per les paraules, i el fet que quan tenia 5 anys no parés de preguntar-me: "Mama, què vol dir això i què vol dir aquesta paraula?". La seva insistència em va portar a la conclusió que és l'origen de tot el projecte: aquesta nena necessita un diccionari!

Molt bona lectura!

Rosa Estopà (Girona, febrer de 2012)